

เก่ง : เครื่องดนตรีในวิถีชีวิตม้ง

มณฑิเยร รุ่งหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2549

ISBN 974-04-7080-7

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล

เค่ง : เครื่องดนตรีในวิถีชีวิตม้ง (KHANG : MUSICAL INSTRUMENT IN HMONG'S WAY OF LIFE)

มณเฑียร รุ่งหิรัญ 4637799 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุม : ถักขณา ดาวรัตน์หงษ์ อป., ศศ.ม., Doctorat de l' EHESS,
พรทิพย์ อุกุภรัตน์ ศศ.บ., ศศ.ม, พิเชฐ สีตะพงษ์ ศป.บ.,ศศ.ม., นพดล ศักดิ์เจริญชัยกุล ร.บ.,
สศ.ม.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษา “เค่ง” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทแคนของชาวม้ง โดยศึกษา ๓
ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเรื่องลักษณะทาง
กายภาพ ระบบเสียง การสร้าง และบทบาทหน้าที่เค่งในสังคมชาวม้ง

ผลการศึกษาพบว่า “เค่ง” เป็นเครื่องดนตรีตระกูลเครื่องลม (Aerophone) ที่มีระบบ
บันไดเสียง 6 เสียง ซึ่งโน้ตตัวที่ 1 (F4) และโน้ตตัวที่ 6 (F3) ห่าง 1 ช่วงเสียง (1 Octave) ลักษณะ
ทางกายภาพของเค่งมี 3 ส่วน ได้แก่ เต้าเค่ง ท่อเสียง และลิ้นทองเหลือง การสร้างเค่งของลูกกะเปา
คีรีกุลไพศาล มีหลายขั้นตอนเริ่มจากการจัดหาวัสดุ เตรียมวัสดุ และสร้างเค่ง การสร้างเค่งต้อง
อาศัยประสบการณ์และความชำนาญอย่างมาก โดยเฉพาะการแต่งลิ้นทองเหลืองเพื่อให้ได้เสียงที่
ต้องการ เสียงเค่งที่ดีหมายถึงการเป่าเพื่อเลียนเสียงคำพูดได้ชัดเจน

บทบาทของเค่งต่อสังคมวัฒนธรรมม้งมี 10 ด้าน ดังนี้ เอกลักษณะความเป็นม้ง บทบาท
ทางด้านศิลปะและสุนทรียศาสตร์ บทบาททางด้านพิธีกรรม บทบาทการรวมคนในสังคมม้งให้
เป็นหนึ่งเดียวกัน บทบาททางด้านเศรษฐกิจ บทบาททางด้านระบบเครือญาติ บทบาททางด้าน
การศึกษาและการขัดเกลาทางสังคม บทบาททางด้านวรรณกรรมและการสื่อสาร บทบาท
ทางด้านนันทนาการและการเกี่ยวพาราณี และเค่งกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

คำสำคัญ : เค่ง / เครื่องดนตรีม้ง / วิถีชีวิตของม้ง / มานุษยวิทยาการดนตรี

129 หน้า ISBN 974-04-7080-7

KHENG MUSICAL INSTRUMENT IN HMONG'S WAY OF LIFE

MONTIEN RUNGHIRUN 4637799 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORS : LAKANA DAORATANA HONG B.A., M.A., Doctorat de l' EHESS,
PORNTIP USUPARAT B.A., M.A., PICHET SITAPONG B.A., M.A., NOPPADOL
SAKCHAROENCHAIKUL B.A., M.A

ABSTRACT

This research is a study on “Kheng”, a kind of musical instrument of reed organ in Hmong ethnic group. The study is done in Tombon Khek-Noi, Amphor Khao Khor, Petchaboon Province. The research is a qualitative research. Studying on Kheng’s physical characteristics, its sound systems, the way how to make a Kheng, and study the roles of Kheng in Hmong culture and society.

This research revealed that the “Kheng” (Hmong musical instrument) is in a family of aerophone. It has six tones. The first (F4) is far from the sixth (F6) about one octave apart. The physical characteristic of the Kheng has 3 parts : a bottle, a tune of six pipes, and a brass tongue. The making of Kheng of uncle Kapaw Sirikulpaisan, begins from providing the materials, preparing them, and making the Kheng. Making a Kheng requires many experiences and many practices, especially making a brass tongue in order to have the sound as we want. Good sound of a Kheng means that the Kheng can provide excellent sound imitating Hmong speech.

The important roles of Kheng in Hmong culture and society are that it shows an identity of Hmong ethnic group. More than that, we can see the role of art and ethics, the role of traditional rituals, uniting Hmong people, economic role, the role in kin systems, the role in education and socialization, the roles in literature and communication, the role of entertainment and courting, and the role of Kheng in social and cultural changes.

KEY WORDS : HMONG'S MUSICAL INSTRUMENT / ETHNOMUSICOLOGY /
MUSIC OF THE HMONG

129 P. ISBN 974-04-7080-7